

วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๗

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗

มิ่งขวัญ สิริมงคลพสกนิกร

ทำขวัญพืชพันธุ์ธัญญาหาร เริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูกข้าวชาวไทย

งานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นพระราชพิธีซึ่งจัดขึ้นเพื่อความเป็นสิริมงคลและบำรุงขวัญแก่เกษตรกรไทย กำหนดจัดขึ้นในเดือนหกของทุกปี ซึ่งระยะนี้เป็นระยะเหมาะสมที่จะเริ่มต้นการทำงาน อันเป็นอาชีพหลักของประชาชนคนไทย แต่ไม่ได้กำหนดวันที่แน่นอนไว้เหมือนกับวันในพระราชพิธีอื่น ๆ ส่วนจะเป็นวันใดในเดือนหก หรือเดือนพฤษภาคมที่มีฤกษ์ยามที่เหมาะสมต้องตามประเพณี ก็ให้จัดขึ้นในวันนั้น โดยพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ มีพระราชพิธี ๒ พิธีรวมกัน คือ พระราชพิธีพืชมงคลอันเป็นพิธีสงฆ์ ซึ่งจะประกอบพระราชพิธีวันแรกในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม กับพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ (พิธีไถหว่าน) อันเป็นพิธีพราหมณ์ ซึ่งจะประกอบพระราชพิธีในวันรุ่งขึ้น ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง

นับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเรื่อยมา งานแรกนาขวัญมีแต่เพียงพิธีทางศาสนาพราหมณ์เท่านั้น จนกระทั่งถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิธีสงฆ์เพิ่มขึ้นในพระราชพิธีต่าง ๆ ทุกพิธี ดังนั้น พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ จึงได้เริ่มมีขึ้นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยได้จัดรวมกับพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ จึงมีชื่อเรียกรวมกันว่า “พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ”

การจัดงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ได้กระทำเต็มรูปแบบประเพณีครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ แล้วว่างเว้นไป จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ฟื้นฟูพระราชพิธีขึ้นใหม่ และได้กระทำติดต่อกันมาทุกปีจนถึงปัจจุบัน ด้วยเห็นว่าเป็นการรักษาพระราชพิธีอันดีงามมีผลในการบำรุงขวัญและจิตใจของเกษตรกรไทย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ นี้ ได้กำหนดให้วันพฤหัสบดีที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นวันประกอบพระราชพิธีพืชมงคล ซึ่งเป็นพิธีทำขวัญพืชพันธุ์ธัญญาหาร ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอธิษฐานเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหารแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบพระราชพิธีในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง สำหรับในวันศุกร์ที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นวันพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ (วันไถหว่าน) อันเป็นพิธีพราหมณ์ จะประกอบพระราชพิธี ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง

ในแต่ละปีได้มีการกำหนดว่า ผู้ทำหน้าที่พระยาแรกนา คือ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ นี้ นายประยูร อินสกุล ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่พระยาแรกนา และผู้ที่มาทำหน้าที่เป็นเทพีทั้งหีบทองและหีบเงินนั้น จะมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกเทพีในแต่ละปี ซึ่งจะดูที่ความเหมาะสมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่เป็นทางการ คือ พิจารณาคัดเลือกจากบรรดาข้าราชการหญิงโสด เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นโทขึ้นไป ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์แล้วที่ไม่เป็นทางการ คือ อายุพอสมควร สุขภาพดี ส่วนสูงพอเหมาะหรือสูงใกล้เคียงกัน สำหรับในปีนี้ เทพีคู่หีบทอง ได้แก่ นางสาวปณิตดา เปี่ยมมอญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนางสาวภัทรปภา มินรินทร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ กรมส่งเสริมการเกษตร เทพีคู่หีบเงิน ได้แก่ นางสาวธิดา วงษ์กุดเลาะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ กรมส่งเสริมการเกษตร และนางสาววราภรณ์ วิลัยมาตย์ เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน กรมวิชาการเกษตร

สำหรับพระโคที่ใช้ในการประกอบพระราชพิธี ฯ นั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมปศุสัตว์ เป็นหน่วยงานคัดเลือกพระโคเพื่อใช้ในพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ซึ่งได้ดำเนินการคัดเลือกพระโคตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม คือ จะต้องเป็นโคที่มีลักษณะดี รูปร่างสมบูรณ์ มีความสูงไม่น้อยกว่า ๑๕๐ เซนติเมตร ความยาวลำตัวไม่น้อยกว่า ๑๒๐ เซนติเมตร ความสมบูรณ์รอบอกไม่น้อยกว่า ๑๘๐ เซนติเมตร โคทั้งคู่จะต้องมีสีเดียวกัน ผิวสวย ขนเป็นมัน กิริยามารยาทเรียบร้อย ฝึกง่าย สอนง่ายไม่ดุร้าย เขาลักษณะโค้งสวยงามเท่ากัน ตาแจ่มใส หูไม่มีตำหนิ หางยาวสวยงามดี มีขวัญหน้า ขวัญทัดดอกไม้ซ้ายขวา และขวัญหลังถูกต้อง มีขาและกีบข้อเท้าแข็งแรง มองดูด้านข้างลำตัวจะเป็นสี่เหลี่ยม

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ นี้ กรมปศุสัตว์ได้ทำการคัดเลือกพระโค เพื่อใช้ในพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ๒ คู่ เป็นพระโคแรกนาขวัญ ๑ คู่ คือ พระโคพอ มีความสูง ๑๖๕ เซนติเมตร ความยาวลำตัว ๒๒๖ เซนติเมตร ความสมบูรณ์รอบอก ๒๑๔ เซนติเมตร อายุ ๑๒ ปี พระโคเพียง มีความสูง ๑๖๙ เซนติเมตร ความยาวลำตัว ๒๓๙ เซนติเมตร ความสมบูรณ์รอบอก ๒๑๐ เซนติเมตร อายุ ๑๒ ปี พระโคสำรอง ๑ คู่ คือ พระโคเพิ่ม และพระโคพล ซึ่งเป็นพระโคพันธุ์ขาวลำพูน มีสีผิวขาวอมชมพู ขนสีขาวสะอาด ทั้งลำตัวไม่มีจุดต่างดำ หรือสีอื่นบนลำตัว เขามีสีขาว ลำตัวเป็นลำเทียน เขาทั้งสองข้างมีลักษณะโค้งสวยงาม ดวงตาแจ่มใสสีน้ำตาลอ่อน ขนตาสีชมพู บริเวณจมูกขาว กีบสีขาว ขนหางเป็นพวงสีขาวยาว ลำตัวช่วงขาหลังและกีบมีความสมบูรณ์แข็งแรง เวลายืนและเดินสง่า

สำหรับพระโค นายสมชาย คำทะมิส ได้บริจาคทรัพย์ซื้อพระโคพอ และนายอาคม วัฒนากุล บริจาคทรัพย์ซื้อพระโคเพียง มอบให้กรมปศุสัตว์ นำน้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ใช้เป็นพระโคแรกนาขวัญ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗

พระราชพิธีพืชมงคล เป็นพิธีทำขวัญพืชพันธุ์ธัญญาหารที่พระมหากษัตริย์ทรงอธิษฐานเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหารแห่งราชอาณาจักรไทย เนื่องจากข้าวนั้นถือว่าเป็นอาหารหลักของประชาชนในภาษาบาลีเรียกว่า บุพพัตถะ หรือ บุพพัตถะ หรือ บุพพัตถะชาติ ส่วนพืชอื่น ๆ ที่เป็นอาหารเรียกว่า อปรัตถะ หรือ อปรัตถะชาติ หมายถึง พืชจำพวกถั่ว งา เป็นต้น ถ้าเรียกควบทั้งสองอย่างก็เรียกว่า บุพพัตถะปรัตถะชาติ ที่หมายถึงพืชที่เป็นอาหารทุกชนิด บุพพัตถะปรัตถะชาติที่นำเข้าพระราชพิธีพืชมงคลนั้น เป็นข้าวเปลือก มีทั้งข้าวเจ้า และข้าวเหนียว นอกจากนี้ มีเมล็ดพืชต่าง ๆ รวม ๔๐ อย่าง แต่ละอย่างบรรจุถุงผ้าขาวกับเปลือกมันต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีข้าวเปลือกที่หว่านในพิธีแรกนา บรรจุกระเช้าทองคำหนึ่งและเงินคู่หนึ่ง

พันธุ์ข้าวที่นำมาประกอบในงานพระราชพิธี ฯ ซึ่งประชาชนทุกเพศทุกวัยมักเดินทางมายังลานแรกนาท้องสนามหลวง โดยมีความมุ่งหมายเดียวกัน เพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวกลับไปเป็นมิ่งขวัญและสิริมงคล โดยนับตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้มาจากแปลงนา ในสวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวเปลือกที่หว่านในพิธีแรกนาในปีก่อนหน้า ที่ทรงโปรดเกล้า ฯ พระราชทานสำหรับไว้ใช้ในงานพระราชพิธี ฯ โดยเฉพาะ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ นี้ เมล็ดพันธุ์ข้าวเปลือกที่นำเข้าในพระราชพิธี **น้ำหนักรวมทั้งสิ้น ๒,๗๔๓ กิโลกรัม** ประกอบด้วย พันธุ์ข้าวนาสวน จำนวน ๖ พันธุ์ ได้แก่ **ข้าวดอกมะลิ ๑๐๕** เป็นข้าวเจ้าที่ทนแล้งได้ดีพอสมควร เมล็ดข้าวสารใส แกร่งคุณภาพการสีดี คุณภาพการหุงต้มดี อ่อนนุ่ม มีกลิ่นหอม ทนต่อสภาพดินเปรี้ยว และดินเค็ม จำนวน ๙๐๓ กิโลกรัม **กข ๔๓** เป็นข้าวเจ้า ไม่ไวต่อช่วงแสง คุณภาพของเมล็ดทางการหุงต้มรับประทาน ดี ข้าวสุกนุ่ม มีกลิ่นหอมอ่อนค่อนข้างต้านทานต่อโรคไหม้และเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล จำนวน ๓๐๐ กิโลกรัม **กข ๘๑** เป็นข้าวเจ้า ไม่ไวต่อช่วงแสง เมล็ดขนาดปานกลาง มีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับแปรรูปเป็นข้าวหอมอบกรอบ จำนวน ๒๐๐ กิโลกรัม **กข ๘๕** เป็นข้าวเจ้าพื้นแข็ง เป็นข้าวเจ้าไม่ไวต่อช่วงแสง ปลูกได้ทั้งนาปี และนาปรัง ทนต่อสภาพอากาศเย็น คุณภาพการสีดีมาก ท้องไข่น้อย จำนวน ๒๐๐ กิโลกรัม **กข ๘๗** เป็นพันธุ์ข้าวพื้นนุ่ม ลักษณะเด่นพิเศษ ข้าวสุกนุ่ม ค่อนข้างเหนียว คุณภาพเมล็ดทางกายภาพดี ท้องไข่น้อย คุณภาพการสีดีมาก เหมาะสำหรับปลูกในพื้นที่นาชลประทานภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๓๐๐ กิโลกรัม **และกข ๙๕** เป็นข้าวเจ้า คุณภาพการสีดีมาก ท้องไข่น้อย ต้านทานต่อโรคไหม้ และค่อนข้างต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เหมาะสำหรับพื้นที่นาชลประทานภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลาง จำนวน ๒๐๐ กิโลกรัม และพันธุ์ข้าวเหนียว จำนวน ๒ พันธุ์ ได้แก่ **กข ๖** ได้จากการปรับปรุงพันธุ์ โดยการใช้รังสีชักนำให้เกิดการกลายพันธุ์ นับว่าเป็นข้าวพันธุ์ดีพันธุ์แรกของประเทศไทย ที่ค้นคว้าได้โดยใช้วิธีชักนำพันธุ์

พืช ให้เปลี่ยนกรรมพันธุ์โดยใช้รังสี ให้ผลผลิตสูงและทนแล้ง คุณภาพการหุงต้มดี มีกลิ่นหอม จำนวน ๕๔๐ กิโลกรัม และสันป่าตอง ๑ เมล็ดข้าวเปลือกสีฟาง คุณภาพข้าวสุก เหนียวนุ่ม ด้านทานโรคไหม้และโรคขอบใบแห้ง ให้ผลผลิตสูง สามารถปลูกได้ตลอดปี จำนวน ๑๐๐ กิโลกรัม

พันธุ์ข้าวดังกล่าว ส่วนหนึ่งใช้หว่านในระหว่างพิธี และจัดเป็น “พันธุ์ข้าวทรงปลูกพระราชทาน” บรรจุใส่ซองขนาดเล็กเพื่อจัดส่งให้จังหวัดต่าง ๆ สำหรับใช้แจกจ่ายแก่เกษตรกรรับไปเป็นของขวัญและสิริมงคลในการประกอบอาชีพตามพระราชประสงค์ และเมล็ดพันธุ์ที่เหลือทั้งหมด กรมการข้าวขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำไปปลูกไว้ทำพันธุ์ในฤดูกาลปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อเป็นต้นตระกูลของพืชพันธุ์ดีเผยแพร่สู่เกษตรกรต่อไป โดยผู้ที่สนใจสามารถขอรับเมล็ดพันธุ์ข้าวพระราชทานผ่านการลงทะเบียนออนไลน์ได้ที่ <https://rice.moac.go.th/> หรือสแกนคิวอาร์โค้ด โดยเริ่มลงทะเบียนได้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

คิวอาร์โค้ดลงทะเบียนรับพันธุ์ข้าวพระราชทาน

สำหรับการเสวยในพระราชพิธี ฯ จะมีการพยากรณ์ถึงความสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหารของประเทศ ซึ่งแต่ละปีนั้น ประกอบด้วย ๒ ช่วง คือ ช่วงแรก พระยาแรกนาจะตั้งสัตยาธิษฐานเสวยบายผ้านุ่งแต่งกาย ซึ่งแต่ละผืนล้วนมีความหมายแตกต่างกันออกไป เป็นผ้าลายมีด้วยกัน ๓ ผืน คือ ๖ คืบ ๕ คืบ และ ๔ คืบ ผ้านุ่งนี้จะวางเรียงบนโตกมีผ้าคลุมเพื่อให้ พระยาแรกนาหยิบ ถ้าหยิบได้ผืนใดนั้นจะมีคำทำนายไปตามนั้น คือ ถ้าหยิบได้ ๔ คืบ พยากรณ์ว่า น้ำจะมากสักหน่อย นาในที่ดอนจะได้ผลบริบูรณ์ดี นาในที่ลุ่ม อาจจะเสียหายบ้างได้ผลไม่เต็มที่ ถ้าหยิบได้ ๕ คืบ พยากรณ์ว่า น้ำในปีนี้มีปริมาณพอดี ข้าวกล้าในนาจะได้ผลบริบูรณ์ และผลาหารมังสาหารจะอุดมสมบูรณ์ดี ถ้าหยิบได้ผ้า ๖ คืบ พยากรณ์ว่า น้ำจะน้อย นาในที่ลุ่มจะได้ผลบริบูรณ์ดีแต่นาในที่ดอนจะเสียหายบ้าง ไม่ได้ผลเต็มที่ ส่วนช่วงที่ ๒ คือ ภายหลังจากการไถหว่านซึ่งจะเป็นการไถตะไปโดยรี ๓ รอบ เพื่อพลิกดินให้เป็นก้อน ไถโดยขวาง ๓ รอบ เพื่อย่อยดินให้ละเอียดพร้อมหว่านเมล็ดพันธุ์พืช และไถกลับอีก ๓ รอบ เพื่อกลบเมล็ดพันธุ์พืชลงในดิน

เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนการไถแล้วจะเป็นการเสวยบายของกิน ๗ สิ่งตั้งเสวยพระโค ได้แก่ ข้าวเปลือก ข้าวโพด ถั่วเขียว งา เหล้า น้ำและหญ้า เมื่อพระโคกินของสิ่งใดโหรหลวงจะถวายนาคำพยากรณ์ ดังนี้ ถ้าพระโคกินข้าวหรือข้าวโพด พยากรณ์ว่า ธัญญาหาร ผลาหาร จะบริบูรณ์ดี ถ้าพระโคกินถั่วหรืองา พยากรณ์ว่า ผลาหาร ภัณฑาหารจะอุดมสมบูรณ์ดี ถ้าพระโคกินน้ำหรือหญ้า พยากรณ์ว่า น้ำท่าจะบริบูรณ์พอสมควร ธัญญาหารผลาหาร ภัณฑาหาร มังสาหารจะอุดมสมบูรณ์ดี และถ้าพระโคกินเหล้า พยากรณ์ว่า การคมนาคมสะดวกขึ้น การค้าขายกับต่างประเทศดีขึ้นทำให้เศรษฐกิจรุ่งเรือง

อนึ่ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นต้นมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้วันพระราชพิธีพืชมงคลนี้เป็น “วันเกษตรกร” ประจำปี เพื่อให้ผู้มีอาชีพทางการเกษตรพึงระลึกถึงความสำคัญของการเกษตร และร่วมมือกันประกอบพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเพื่อเป็นสิริมงคลแก่อาชีพของตน ทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศชาติ จึงได้จัดงานวันเกษตรกรควบคู่ไปกับงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญตลอดมา โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เกษตรกรและบุคลากรทางการเกษตรดีเด่นแห่งชาติ สถาบันเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ และสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ และปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดิน ที่ผ่านการคัดเลือกได้รับรางวัลและยกย่องประกาศเกียรติคุณ พร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานให้สาธารณชนทั่วไปได้รู้จักและยึดถือเป็นแบบอย่างในแนวทางการปฏิบัติ โดยจะเข้ารับพระราชทานโล่ประกาศเกียรติคุณ ในประเภทต่าง ๆ ดังนี้

เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ จำนวน ๑๖ สาขาอาชีพ

- ๑) อาชีพทำนา ได้แก่ นางทองเม็ด พรหมพิทักษ์ อ.ไพศาลี จ.นครสวรรค์
- ๒) อาชีพทำสวน ได้แก่ นายประดับ ปิ่นนาค อ.เมืองอุตรดิตถ์ จ.อุตรดิตถ์
- ๓) อาชีพทำไร่ ได้แก่ นายสุรียา ห่วงถวิล อ.ลำสนธิ จ.ลพบุรี
- ๔) อาชีพไร่นาสวนผสม ได้แก่ นางอัญชัน สุขจันทร์ อ.สังขะ จ.สุรินทร์
- ๕) อาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ได้แก่ นายพินิจ แก้วพิมาย อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ
- ๖) อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ นายสัมฤทธิ์ อินทร์เฉลียว อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี
- ๗) อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ได้แก่ นายสุชาติ ปิยะศิรินนท์ อ.ดอนตูม จ.นครปฐม
- ๘) อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย ได้แก่ นายณัฐชัย นาคเกษม อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช
- ๙) อาชีพเพาะเลี้ยงปลาสวยงามและพรรณไม้น้ำ ได้แก่ นายธีรุตม์ อนุวัชศิริวงศ์ อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา
- ๑๐) อาชีพปลูกสวนป่า ได้แก่ นายสุมิตร ศรีวิสุทธิ์ อ.กำแพงนคร จ.นครศรีธรรมราช
- ๑๑) สาขาบัญชีฟาร์ม ได้แก่ นางอวยพร ราชเล็ก อ.กงหรา ต.พัทลุง
- ๑๒) สาขาการพัฒนาที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้แก่ นายสนิท ดำบรรณ อ.เขมรราช จ.อุบลราชธานี
- ๑๓) สาขาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ได้แก่ นายแล โพธิ์วัด อ.โพธิ์ประทับช้าง จ.พิจิตร
- ๑๔) สาขาเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ เรืออากาศตรีบัญชา เพ็ชรรักษ์ อ.เมืองสิงห์บุรี จ.สิงห์บุรี
- ๑๕) ที่ปรึกษาากลุ่มยุวเกษตรกร ได้แก่ นายนพธิกร จอมภานุ อ.ล่อง จ.แพร่
- ๑๖) สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร ได้แก่ เด็กหญิงรัตนกานต์ นวลจันทร์ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

สถาบันเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ จำนวน ๑๒ กลุ่ม

- ๑) กลุ่มเกษตรกรทำนา ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบ้านดอนนิมิตร อ.สูงเม่น จ.แพร่
- ๒) กลุ่มเกษตรกรทำสวน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราบ้านคำป่า อ.พัฒนานิคม จ.สกลนคร
- ๓) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรโคเนื้อไทย เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
- ๔) กลุ่มเกษตรกรทำประมง หรือกลุ่มเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ กลุ่มประมงพื้นบ้านไทรทอง อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่
- ๕) กลุ่มเกษตรกรแปรรูปสัตว์น้ำ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทุ่งรวงทอง อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
- ๖) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าทุตย อ.วิเชียรบุรี จ.เพชรบูรณ์
- ๗) กลุ่มยุวเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านเหล่า (รัฐราษฎร์บำรุง) อ.ล่อง จ.แพร่
- ๘) กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวสามัคคีพันธุ์ข้าว อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์
- ๙) สถาบันเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน ได้แก่ กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี
- ๑๐) ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ประเภท ข้าวหอมมะลิ ได้แก่ ศูนย์ข้าวชุมชน อ.เถิน จ.ลำปาง
- ๑๑) ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ประเภท ข้าวอื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านโพธิ์เจริญ อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท
- ๑๒) วิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ อ.เมืองอำนาจเจริญ จ.อำนาจเจริญ

สหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ จำนวน ๗ สหกรณ์

- ๑) สหกรณ์การเกษตร ได้แก่ สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่ เชียงใหม่ - ลำพูน จำกัด อ.หางดง จ.เชียงใหม่
- ๒) สหกรณ์โคนม ได้แก่ สหกรณ์โคนมท่าหลวง จำกัด ที่ทำการสหกรณ์ อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี
- ๓) สหกรณ์ผู้ผลิตยางพารา ได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางเอราวัณพัฒนา จำกัด อ.เอราวัณ จ.เลย
- ๔) สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ ได้แก่ สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านท้ายวัดพญาปันแดน จำกัด อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์
- ๕) สหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขลำพูน จำกัด อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
- ๖) สหกรณ์เครดิตยูเนียน ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียนคุรุสภาอำเภอเมืองเชียงใหม่ จำกัด อ.แมริม จ.เชียงใหม่
- ๗) สหกรณ์ร้านค้า ได้แก่ ร้านสหกรณ์โรงพยาบาลนครศรีธรรมราช จำกัด อ.เมืองนครศรีธรรมราช
จ.นครศรีธรรมราช

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จำนวน ๓ สาขา

- ๑) สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ นายวินิจ ถิตย์ผาด อ.เมืองกาฬสินธุ์ จ.กาฬสินธุ์
- ๒) สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น ได้แก่ นายพิบูลย์ชัย ชวนชื้อ อ.กระทุ้มแบน จ.สมุทรสาคร
- ๓) สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย ได้แก่ นายอัษฎางค์ สีหาราช อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์

ทั้งนี้ เกษตรกร สถาบันเกษตรกร สหกรณ์ และปราชญ์เกษตรฯ ทั้งหมด จะเข้ารับพระราชทานโล่ประกาศเกียรติคุณในวันพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ วันศุกร์ที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ณ พลับพลาที่ประทับ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง